Y PWYLLGOR DIWYLLIANT CC 02-03 p4

Dyddiad: 22 Ionawr 2003

Amser: 9.00 - 12.30pm

Lleoliad: Cynulliad Cenedlaethol Cymru

CYFLWYNIAD GAN GYNGOR AMGUEDDFEYDD YNG NGHYMRU

Cyflwyniad

Corff a noddir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru yw Cyngor Amgueddfeydd yng Nghymru (C.Amg.C.). Rydym yn aelod-sefydliad, sy’n cynrychioli Amgueddfeydd Awdurdodau Lleol, Annibynnol ac Ymddiriedolaeth yng Nghymru.

Mae ein swyddfeydd gweithredu yn Wrecsam a Chaerdydd.

Ein prif amcanion strategol yw:

- gwella safonau mewn gofalu am gasgliadau amgueddfa,
- datblygu gwasanaethau i’r cyhoedd mewn amgueddfeydd,
- datblygu gweithlu’r amgueddfeydd,
- cynyddu’r wybodaeth am gasgliadau amgueddfa yng Nghymru a
- darparu arolwg strategol ar ddarpariaeth amgueddfeydd yng Nghymru, ar gyfer ein haelodau, Llywodraeth Cynulliad Cymru ac eraill.

Rydym yn gwneud hyn trwy gyfrwng adfocatiaeth, cynllunio a datblygu strategol, datblygu safonau, cymorth grant wedi’i dargedu, casglu gwybodaeth, darparu cefnogaeth hyfforddiant, ac mewn gwasanaethau ymgynghorol.

Y Gorffennol a’r Dyfodol

Cafodd C.Amg.C. ei sefydlu ym 1967 ac roedd yn un o’r 12 Cyngor Amgueddfa Ardal yn y DU. Yn ystod y 35 mlynedd bu’n brif symbylydd ym maes datblygu amgueddfeydd yng Nghymru. Trwy gyfrwng ei gefnogaeth, ei gyngor a’i gymorth grant, mae’r safonau wedi gwella’n sylweddol, fe agorwyd nifer o amgueddfeydd newydd, a diogelu asedion treftadaeth sylweddol. Ac ar ben hynny am flynyddoedd lawer mae C.Amg.C. wedi darparu gwasanaethau uniongyrchol i’w aelodau, yn enwedig ym maes arddangos a chadwraeth, ond nid yw’n gwneud hynny mwyach.

Yn 2004, bydd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn rhoi’r gorau i gyllido C.Amg.C., a chaiff y rhan fwyaf o swyddogaethau’r cyngor eu trosglwyddo i uned newydd, CyMAL (Amgueddfeydd, Archifdai a Llyfrgelloedd Cymru). Bydd rhaid i’r uned newydd hon ddatblygu rhagor ar a chynnal nifer o fentrau sylweddol sy’n cael eu darparu gan C.Amg.C. ar hyn o bryd. Mae’r papur hwn yn amlygu rhywfaint ohonynt.

Datblygu Safonau

1. Mae C.Amg.C. yn gweithio gyda Resource: Cyngor yr Amgueddfeydd, Archifdai a Llyfrgelloedd, er mwyn datblygu’r Cynllun Cofrestru Amgueddfeydd. Mae amgueddfeydd sydd wedi’u cofrestru o dan y cynllun hwn yn bodloni lleiafswm safonau o ran gofalu am gasgliadau, gwasanaeth cyhoeddus, a rheolaeth. C.Amg.C. oedd yr unig Gyngor Amgueddfa Ardal yn y DU i gwblhau cofrestriad Cam 1 i Gam 2 o fewn y raddfa amser a bennwyd gan Resource. Ar hyn o bryd mae 81 o Amgueddfeydd Lleol Cofrestredig yng Nghymru (39 awdurdod lleol, 43 annibynnol). Mae C.Amg.C. yn gweithio gydag amgueddfeydd eraill er mwyn eu galluogi i ennill statws cofrestredig. Mae 3 ardal rhagbrofi yn y DU yn rhagbrofi Cofrestriad Amgueddfa Cam 3, a C.Amg.C. yw un ohonynt.

2. Yn ddiweddar fe roddodd C.Amg.C. gychwyn ar Fenter Cynllunio Digwyddiad Difrifol (SIPI) er mwyn sicrhau safonau cywir o ran bod yn barod ar gyfer unrhyw ddigwyddiadau a allai ddigwydd mewn aelod-amgueddfeydd.

3. Mae C.Amg.C. yn cefnogi ystod eang o faterion rheoli casgliadau megis dogfennaeth, storio a chadwraeth trwy gyfrwng cyngor a chymorth grant.

Gwybodaeth

1. Yn ddiweddar fe gyhoeddodd C.Amg.C. "Mapio Amgueddfeydd 2002". Am y tro cyntaf mae data meintiol ac ansoddol ar gasgliadau a gwasanaethau cyhoeddus yn Amgueddfeydd Cymru (gan gynnwys Amgueddfeydd ac Orielau Cenedlaethol Cymru) i hysbysu Llywodraeth Cynulliad Cymru, Awdurdodau Lleol ac eraill. Bydd rhaid diweddaru’r gwaith hwn yn gyson. Ar ben hynny mae C.Amg.C. yn casglu nifer o ddangosyddion perfformiad yn flynyddol ar amgueddfeydd Cymru.

2. Yn y ddwy flynedd ddiwethaf mae C.Amg.C. wedi casglu data manwl ynghylch prisiau mynediad i amgueddfeydd, effeithiau Clwy’r traed a’r Genau ar amgueddfeydd, ac ar gasgliadau amgueddfa, e.e. Casgliadau Chwaraeon.

Partneriaethau

Mae C.Amg.C. yn ymwneud yn fwyfwy â phartneriaethau, gyda’r nod o hybu achos amgueddfeydd lleol yng Nghymru.

1. Cyfoeth Cymru Gyfan – Sharing Treasures. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi sianelu cyllid ychwanegol trwy C.Amg.C., i ddatblygu 3 chynllun peilot. Bydd hyn yn galluogi AOCC ac amgueddfeydd lleol i weithio’n agosach gyda’i gilydd. Bydd Oriel Ynys Môn, Amgueddfa Wrecsam ac Amgueddfa Brycheiniog yn derbyn cyllid ychwanegol ar gyfer datblygu seilwaith. O ganlyniad fe geir benthyciadau sylweddol gan AOCC. Disgwylir yn ffyddiog y bydd y fenter

hon yn cael ei lledaenu i amgueddfeydd eraill ledled Cymru yn y dyfodol.

2. Mae C.Amg.C. yn arwain Arolwg o Archifdai Archeolegol gyda AOCC a RCAHMW i feintoli faint o ddeunydd o gloddiadau sy’n cael ei roi ar ddangos mewn amgueddfeydd neu archifdai .

3. Ymysg y partneriaethau eraill y mae C.Amg.C. yn cymryd rhan ynddynt mae’r Cynllun Hynafiaethau Cludadwy (gyda AOCC ac Ymddiriedolaethau Archeolegol Cymru) a phrosiect Casglu’r Tlysau.

4. MEMORIA – *Cynorthwyo Cof-Sefydliadau i Wynebu’r Dyfodol* yw prosiect UE cyntaf C.Amg.C. Trwy weithio gyda phartneriaid yn yr Eidal, Sbaen, yr Iseldiroedd a Lloegr (a gydag amgueddfeydd lleol yn Sir Fynwy a Chasnewydd fel meinciau arbrofi), bydd y prosiect yn rhagbrofi meddalwedd newydd yn seiliedig ar amgueddfeydd er mwyn cyrchu casgliadau amgueddfa mewn ffyrdd arloesol.

5. Rydym yn gweithredu fel ymgynghorwyr arbenigol i Gronfa Dreftadaeth y Loteri, ynghylch ceisiadau amgueddfeydd, a rhai eraill cysylltiedig.

Cynllunio a Datblygu Strategol

1. Bu arolygon o gasgliadau a gedwir mewn amgueddfeydd yng Nghymru, neu mewn grwpiau o amgueddfeydd penodol, yn rhan bwysig o waith C.Amg.C. Un ddogfen a gyhoeddwyd yn ddiweddar oedd arolwg o gasgliadau a gedwir ym mhrifysgolion Cymru, *Ciniawa Ymysg yr Esgyrn*, sy’n mynegi pryderon difrifol ynghylch nifer o gasgliadau arwyddocaol. Ac o ganlyniad mae C.Amg.C. yn rhoi cefnogaeth weddol fach ar hyn o bryd, ond bydd angen rhagor o gefnogaeth yn y dyfodol.

2. Yn ystod Clwy’r Traed a’r Genau fe gomisiynodd C.Amg.C. adroddiad ar Amgueddfeydd a chasgliadau Amaethyddiaeth a Bywyd Cefn Gwlad yng Nghymru. Roedd yr adroddiad yn amlygu’r anawsterau y mae’r amgueddfeydd hyn yn eu hwynebu, o ran mynd i’r afael â materion gwledig cyfoes. Unwaith eto mae C.Amg.C. yn rhoi cefnogaeth ond bydd angen rhagor yn y dyfodol er mwyn galluogi amgueddfeydd i adlewyrchu’r newidiadau mewn ffermio heddiw.

3. Fel rhan o’r cynllunio strategol rydym ni wedi cefnogi nifer o astudiaethau dichonolrwydd i awdurdodau lleol ac i ymddiriedolaethau annibynnol hefyd, er mwyn darparu sylfaen gadarn ar gyfer datblygu yn y dyfodol. Yn ddiweddar fe ymgymerwyd ag astudiaethau ar gyfer Cynghorau Castell-nedd Port Talbot, Caerffili, a Chaerdydd, ac yn Amgueddfa Werin Brynbuga.

4. Efallai mai prif lwyddiant C.Amg.C. oedd y gefnogaeth a roddwyd ganddo i ddatblygu amgueddfeydd trwy’r cynllun Swydd Gymorthdaledig, cynllun a ddechreuwyd ym 1982, ac a

roddodd cymorth grant i gyfanswm o 47 swydd, sydd wedi cynyddu'n sylweddol ar alluedd maes amgueddfeydd Cymru. Rydym hefyd yn cefnogi swyddi tymor byrrach ar gyfer dibenion mwy penodol. Mewn llawer achos mae'r swyddi hyn yn symbylydd i ysgogi datblygiad amgueddfeydd cymunedol.

5. Roedd C.Amg.C. yn siomedig na chafodd gyllid ychwanegol yn 2003/04 er mwyn cefnogi gwaith ar Archwiliadau Anabledd mewn amgueddfeydd. Mae'r rhain o'r pwys mwyaf – nawr, ac yn y dyfodol.

Gwasanaethau Creiddiol C.Amg.C.

1. Mae pob un o'n haelodau yn enwedig yr Amgueddfeydd Annibynnol nad oes ganddynt, yn aml, staff proffesiynol, yn rhoi gwerth mawr ar ein gwasanaeth ymgynghori, sy'n ymwneud ag ystod eang o faterion.

2. Caiff isafswm o 35% o grant creiddiol ei ddyrannu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru fel cymorth grant i aelodau. Bu C.Amg.C. yn hynod falch o dderbyn cronfeydd ychwanegol i'w dosbarthu fel cymorth grant, gan y Gronfa Moderneiddio Cyfalaf (CMF) ar gyfer TGCh, a Chyllid Her ar gyfer Arloesi a Mynediad. Bu'r rhain yn llwyddiannus dros ben ond daeth y CMF i ben yn 2002 a daw'r Gronfa Arloesi i ben yn 2003/04. Mae angen rhagor o gyllid er mwyn cynnal y momentwm.

3. Mae Rhaglen Hyfforddiant C.Amg.C. yn hollbwysig er mwyn datblygu gweithlu, yn enwedig mewn gwlad sydd â dim ond nifer cymharol fach o weithwyr proffesiynol mewn amgueddfeydd. Mae C.Amg.C. wedi gweithredu fel canolfan CGC tan yn ddiweddar iawn, ac mae'n gweithio law yn llaw â darparwyr hyfforddiant i sicrhau y bydd pob rhan o'r proffesiwn yng Nghymru yn gallu cael gafael ar hyfforddiant priodol.

Y Dyfodol

Bydd CyMAL yn gweithredu o Ebrill 2004 ymlaen. Mae C.Amg.C. yn disgwyl y bydd yr uned newydd yn parhau i ddarparu'r holl wasanaethau uniongyrchol i amgueddfeydd ag y gwnaeth C.Amg.C. eu darparu. Mae C.Amg.C. yn rhoi pwys mawr ar sicrhau y bydd y sector annibynnol sylweddol mewn amgueddfeydd yng Nghymru (nad yw'n bresennol mewn llyfrgelloedd ac archifdai) yn parhau i gael mynediad i gefnogaeth wedi'i thargedu, cyngor a chymorth grant. Ar ben hynny, rydym yn gobeithio ceisio cyfleoedd newydd i weithio ym maes amgueddfeydd, ac hefyd ar draws sectorau gydag archifdai a llyfrgelloedd. Yn ôl y lefelau cyllid a staffio a gynigir fe ddylai hyn ddigwydd, ond ni wyddys hyd yma beth fydd gogwydd a chyfeiriad yr uned newydd.